

DE GROEISCHOOL

Leraren en leerlingen ontwikkelen samen een growth mindset

Iris Bunnig
Ferd van den Eerenbeemt
Marcia Goddard
Jeroen van den Berg

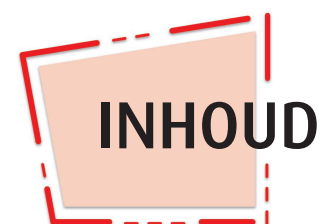
©2018, Inspirezzo, Amsterdam

Scholen die dit boek aanschaffen kunnen de inhoud vrijelijk gebruiken binnen hun eigen school.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave voor commerciële doeleinden worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 h Auteurswet dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet) kan men zich wenden tot Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-pro.nl).

NUR 100, 190, 807
ISBN 978-94-6367-595-6
Eerste druk 2018

Redactie: Marita Weener, www.redactiebureauamaritaweener.nl
Ontwerp en vormgeving: Sabrina Wakker, www.wakkerdesign.nl
Uitgever: Sabine Kokee, www.leuker.nu
Druk: Maak je eigen onderwijsboek, www.maakjeeigenonderwijsboek.nl

Voorwoord	6
Hoofdstuk 1 Waarom een growth mindset?	9
Het realiseren van een growth mindset	10
Opbouw van dit boek	13
Hoofdstuk 2 Wat is een mindset?	17
Fixed en growth mindset	19
Growth mindset op school	23
Hoofdstuk 3 Hoe gedragen wij ons?	25
De onbewuste mens in (inter)actie	25
De bewuste mens in (inter)actie	35
Hersentraining	39
Herken het landschap	41
Hoofdstuk 4 Hoe stimuleer je individuen richting een growth mindset?	43
Het onbewuste gedrag beïnvloeden	46
Het bewuste gedrag beïnvloeden	56
Van individu naar organisatie	62
Hoofdstuk 5 Hoe stimuleer je een school richting een growth mindset?	65
Organisatiemodellen	66
Handvatten voor een groeischool	72
Hoofdstuk 6 De groeischool in beeld	85
Bibliografie	90
Over de auteurs	92

VOORWOORD

We hebben een prachtig beroep. We dragen met ons werk bij aan de ontwikkeling van jonge mensen. We kunnen een groot verschil maken in hun levens. Daarmee drukt er tegelijkertijd een grote verantwoordelijkheid op onze schouders. Want weten we wel of we het goed doen? Zien we wel wat de leerling nodig heeft? En dat in een samenleving die enorm verandert. De kinderen die wij nu lesgeven, de generatie Z, zijn straks wereldburgers. Netwerken in de economie zullen steeds meer leidend worden en dat betekent ook dat de sociale verhoudingen veranderen (Ahlers & Boender, 2016). We weten eigenlijk niet wat dat betekent en wat dat precies vraagt van het onderwijs. En toch geeft het ons een groot houvast: we moeten terug naar de kern, ofwel de bedoeling van ons onderwijs. Dat houdt in, naar onze overtuiging, dat we de motivatie om te leren bij leerlingen op allerlei manieren moeten stimuleren. Want een samenleving die snel verandert, vraagt om burgers die een lerende houding hebben en steeds weer nieuwe uitdagingen aangaan.

Daarom vinden we dit boek zo belangrijk. Het grijpt terug op die kern van leergierigheid. In essentie is ieder kind leergierig. Als leerlingen met de goede begeleiding die leergierigheid behouden, dan bereiken we het hoogst haalbare. Die begeleiding is gericht op wat in dit boek een 'growth mindset' genoemd wordt. Een houding die ervan uitgaat dat we altijd onderweg zijn in een onophoudelijk leerproces.

Dat vraagt van ons leraren om ook zelf onophoudelijk leergierig te zijn. Dat is de sleutel voor goede begeleiding. We zijn daarmee een rolmodel voor leerlingen. Als Leraren met Lef vinden we dat we ruimte nodig hebben om samen van onderop aan een 'groeischool' te bouwen. Ruimte om onszelf te mogen zijn, ons kwetsbaar op te kunnen stellen in een omgeving van veiligheid en vertrouwen. Dat creëert een omgeving waarin we elkaar stimuleren om te leren en dat levenslang te blijven doen, ieder vanuit eigen bronnen, ieder vanuit een groot gevoel van eigenaarschap.

In dit boek is praktijkervaring verbonden aan verschillende disciplines. Jeroen brengt als leraar (met lef) vele jaren praktijk vanuit een growth mindset in. Iris beschikt als sociaal psycholoog over deskundigheid over hoe mensen te beïnvloeden zijn zodat zij vanuit intrinsieke motivatie hun doelen nastreven. Ferd is als antropoloog en organisatiekundige expert in het creëren van een ontwikkelingsgerichte schoolcultuur, waar mensen elkaar versterken. Marcia als neuro-wetenschapper helpt ons te begrijpen hoe we onze hersenen trainen in een fixed of growth mindset. Samen hebben zij een grote brok aan ervaring met processen in scholen. Jeroen en

Iris hebben growth-mindsettrainingen ontwikkeld met en voor leerlingen en leraren. Daarmee bereiken zij dat zin in leren en verbeteren steeds vanzelfsprekender wordt in een school. De gecombineerde kennis en ervaring van deze vier professionals zijn in dit boek bijeengebracht. En we zijn trots op het resultaat.

Het boek is feitelijk een vurige oproep om werk te maken van het ontwikkelen van een growth mindset. Het zal het leerproces beïnvloeden, de relatie tussen leraren, tussen leerlingen en tussen leraren en leerlingen, en het zal de hele schoolcultuur infecteren. En mocht het soms tegenzitten in je school en er iets fout gaan, bedenk dan: falen is de moeder van succes. We zijn onderweg en leren steeds weer opnieuw.

Wij, als voorzitters van Leraren met Lef, wensen u veel flow toe met een groeischool waarin iedereen een growth mindset heeft!

Stichting Leraren met Lef

Jeroen van den Berg, Anke Langmuur, Emina Lizde, Koos Schadee, Jordi Smeekens

HOOFDSTUK 1

WAAROM EEN GROWTH MINDSET?

Leren is leuk! Je kunt eerst iets niet en dan wel, je groeit erdoor! We vinden het allemaal fijn om ergens beter in te worden. Dat is universeel. Leermomenten kunnen klein zijn. Denk maar eens terug aan de eerste keer dat je zonder zijwieltjes kon fietsen. Ze kunnen ook groot zijn doordat je in de loop van de tijd steeds beter een vreemde taal beheerst. Nieuwe werelden gaan voor je open. Leren brengt je steeds verder. Door jouw lerende houding openbaren zich tal van mogelijkheden voor je en ga je ontdekken wat je daarmee wilt doen.

Vraag een leerling of hij leren leuk vindt en de kans is groot dat hij een afwijzende beweging zal maken en iets zal zeggen als 'Ja, dahag, leren is stom!' Leren staat voor heel andere dingen. Leren is iets dat moet. Anderen bepalen wat jij moet leren en je wordt voortdurend beoordeeld. Leren maakt je onzeker. Je vraagt je steeds af of je het wel kunt. Voor weer anderen is leren vooral saai. De leraar legt iets uit wat je al snapt. Je kunt iets al en dan moet je ook nog een proefwerk maken. Klinkt niet motiverend.

Iedereen zal de beide observaties herkennen. Ze zijn allebei waar. De eerste is echter een fijnere dan de tweede. Iedere leraar wil niets liever dan werken met een klas waar leerlingen de tijd vergeten omdat ze zo lekker aan het leren zijn. En voor leerlingen geldt dat precies zo. Of het in de praktijk lukt om leren leuk te laten zijn, hangt van veel dingen af; te veel om hier op in te gaan. Maar wat we wel kunnen zeggen, is dat er in de basis iets is dat een grote rol speelt en veel verschil maakt. Dat is namelijk de manier waarop we leren benaderen. We kunnen leren namelijk benaderen als een zoektocht, als een voortdurende ontdekkingsstocht naar de volgende stap, als een groeiproces waar we allemaal onophoudelijk mee bezig zijn. Als het ons lukt om daar in ons denken en in ons gedrag op te focussen, dan gaat dat al een groot verschil maken. Hetzelfde geldt eigenlijk voor de manier waarop we elkaar en onszelf benaderen. Als we elkaar en onszelf zien als 'in ontwikkeling', als 'work in progress', dan schept dat ruimte. Dan ging het vandaag misschien niet zo goed, maar met wat andere energie of andere aandacht morgen vast weer beter. De mentale houding van waaruit we naar onszelf en de ander kijken als een persoon die in ontwikkeling is, noemen we een growth mindset. Sommigen hebben zo'n houding al van nature, maar lang niet iedereen.

We werken op verschillende scholen aan die growth mindset en het werkt; het werkt met leraren én leerlingen. Door die benadering wordt hun relatie anders en ontstaat er meer ruimte om 'lekker te leren'. Dat dit betere resultaten oplevert, is niet eens ons eerste doel, maar wel een prettig bijeffect, zeker voor scholen en ouders die dat belangrijk vinden. Soms geven leerlingen die in het principe van de growth mindset zijn getraind een workshop aan leraren om hen te laten ontdekken wat ze nog niet goed doen. We zijn zo enthousiast over de meerwaarde dat we het eigenlijk vreemd vinden dat nog niet alle scholen in Nederland hier expliciet werk van maken. Gelukkig wel steeds meer scholen, en dat is goed nieuws.

Dit boek is in de eerste plaats gericht op het beïnvloeden van de mindsets van leerlingen én leraren en, in brede zin, bedoeld voor scholen die zich tot doel stellen om een schoolomgeving te creëren waarin een growth mindset de norm is. De lezers zullen vooral leraren zijn, maar vast ook leidinggevend in scholen en wie weet beleidsmakers. We nemen je als lezer mee in de wereld van het begrip mindset. Kennis van de verschillende mindsets is een belangrijke eerste stap richting het creëren van een growth mindset bij jezelf en anderen. Het is onze overtuiging dat het hebben van deze growth mindset voor iedereen belangrijk is. Het is de basis voor leren en stelt je in staat om je te ontwikkelen in de richting die jij wilt. Je laat je niet belemmeren door externe factoren. Je bereikt ‘successen’ omdat je bezig bent jezelf verder te ontwikkelen. Dat geeft ook nog eens een goed en gelukkig gevoel. Dat gunnen we iedereen en daarom moeten we hier dan ook actief werk van maken. Zeker in een onderwijsomgeving waar onze invloed op de ontwikkeling van jonge mensen groot is. We denken dat de belangrijkste opdracht van een school is om leerlingen te laten ervaren dat leren iets is wat je graag doet en eigenlijk voortdurend doet. Dat leren misschien niet altijd leuk is, maar vaker toch wel. Dat leren gelijkstaat aan groeien en je in staat stelt om je dromen te verwezenlijken. Vanuit zo’n positieve leerhouding is het ook gemakkelijker om door te zetten en om met passie langetermijndoelen na te streven. En dat blijken twee kwaliteiten te zijn die belangrijkere voorspellers zijn van succes in het leven dan IQ (Duckworth, Peterson, Matthews & Kelly, 2007). Wij weten dat je de eigenschappen die horen bij een growth mindset kunt aanleren.

Het moge duidelijk zijn dat we erin geloven. Maar dan toch nog even een disclaimer. Een mindset leer je niet zomaar. Het is geen trucje dat je moet kennen en vervolgens toepast. Je hebt al een mindset en dat is een geleidelijk ontwikkelde overtuiging die jouw onbewuste hersenprocessen en daarmee jouw gedrag stuurt. Aan die overtuiging kun je wel wat doen. Voordat we in dit boek laten zien hoe dat werkt en wat je eraan kunt doen, beschrijven we in dit inleidende hoofdstuk eerst de bredere context van het begrip mindset en waarom je moet willen werken aan het ontwikkelen van een positieve mindset.

HET REALISEREN VAN EEN GROWTH MINDSET

In ons onderwijs (en in vele andere onderdelen van onze maatschappij) hebben we allerlei manieren gevonden om leerlingen in een hokje te stoppen. We hebben daarbij ook nog vaak de overtuiging dat als ze eenmaal in dat hokje zitten, dat hun grenzen aangeeft. Niet alleen is er jarenlang enorm veel waarde gehecht aan een Cito-score voor het verdere verloop van iemands schoolcarrière, maar ook hebben we andere manieren gevonden om leerlingen te categoriseren in de vorm van plusklassen, overdreven nadruk op biologische verschillen tussen jongens en meisjes, diagnostisering, rugzakjes, enzovoort. En waar leidt dit allemaal toe? We kijken niet meer naar de individuele persoon, maar naar de categorie waartoe hij behoort. Het categoriseren van onze leerlingen (én collega’s) is zeker gemakkelijk en overzichtelijk, maar doet geen recht aan de werkelijkheid. Het leren leren zou centraal moeten staan, niet de labels en beoordelingen die wij onze leerlingen geven.

Hoe meer we te weten komen over de mens, hoe meer we ontdekken dat de omgeving van zeer groot belang is voor ons handelen. In een tijd waarin er steeds meer nadruk ligt op het individu en zijn succes, zijn we uit het oog verloren hoe belangrijk deze omgeving is voor onze vorming,

overtuigingen, kansen, prestaties, keuzes én onze intelligentie (Jolles, 2017). De omgeving, en daarmee dus ook de leraar, heeft invloed op de motivatie van leerlingen, op de mate waarin leerlingen elkaar willen helpen, op het groepsgevoel, op het leerproces, op hoe leerlingen naar de wereld om zich heen kijken en ga zo maar door. Zeker gedurende hun schoolcarrière zijn leerlingen nog ontzettend beïnvloedbaar. Er ligt vanaf de geboorte eigenlijk maar een heel minuscuul deel vast (voor het grootste deel onze fysieke eigenschappen). Dat maakt het ook zo leuk om met kinderen te werken. Je ziet de groei die ze doormaken als mens als het ware voor je ogen plaatsvinden.

Hoe belangrijk de omgeving is voor de prestaties van leerlingen blijkt ook weer uit onderzoek van Blackwell, Trzesniewski en Dweck (2007). Zij onderzochten bij leerlingen welke invloed hun overtuiging wat betreft intelligentie had op hun prestaties. De leerlingen die ervan overtuigd waren dat intelligentie te ontwikkelen is, haalden in twee jaar tijd hogere cijfers dan de leerlingen die er meer van overtuigd waren dat intelligentie iets is wat vaststaat. Ook bleek dat deze eerste groep leerlingen beter kon omgaan met falen, bijvoorbeeld een slecht resultaat op een toets. Vanuit het geloof dat het ze zou lukken het een volgende keer beter te doen, pasten zij hun leerstrategie aan en zetten zij zich meer in om betere resultaten te halen. En misschien nog wel belangrijker: in een aanvullende studie toonden Blackwell e.a. aan dat dit effect ook optreedt als je leerlingen een korte cursus aanbiedt waarin wordt uitgelegd dat intelligentie iets is wat je verder kunt ontwikkelen. Door leerlingen te leren over een growth mindset vergroot je hun motivatie om leerdoelen te bereiken en daarmee betere cijfers te halen.

Wij, de mensen die om het leerproces van de leerlingen heen staan, zijn dus een bijzonder belangrijke spil voor de prestaties van onze leerlingen. Voor nu en voor hun toekomstige leven. Wij zien het als dé taak van alle onderwijsprofessionals om van scholen een plek te maken waar we geloven in de onbegrensde mogelijkheden van leerlingen en waar leerlingen van zichzelf geloven dat zij zich kunnen ontwikkelen in de richting die zij willen. Er is ooit iemand als eerste geweest die zei naar de maan te willen. Hoe denk je dat diens leraar (en zijn omgeving) reageerde?

Met dit compacte boek bieden we een ruime context voor een beter begrip van mindsets en helpen we je op weg met het creëren van een growth-mindsetomgeving zodat leerlingen en leraren kunnen groeien en samen een groeischool kunnen vormen. Concreet willen we met de uitgebreide uitleg over mindsets laten zien dat:

- werken aan je mindset een duurzame investering is
- bewustwording daarbij de sleutel is
- leraren en leerlingen samen op moeten trekken
- er concrete handvatten zijn om een growth mindset te stimuleren.

► Werken aan je mindset is een duurzame investering

De laatste jaren hebben wij op vele plekken het woord mindset voorbij horen komen. De reacties van leraren zijn nogal divers. Deze variëren van ‘Gaaf! Hier wil ik werk van maken’ tot ‘Daar gaan we weer ...’ Bij alles wat nieuw klinkt zullen er sceptici zijn, en soms ook terecht. Het belang van een growth mindset is echter zo veel meer dan een net gedane ontdekking. In de

psychologie wordt er al tientallen jaren onderzoek gedaan naar de fixed en growth mindset en dit heeft ons meer inzicht gegeven in de manier waarop onze gedachten en gedrag samenwerken en elkaar beïnvloeden.

We hebben op ieder niveau in de schoolorganisatie te maken met mindsets. Werk maken van een growth mindset is daarmee een duurzame investering omdat je iets wezenlijks verandert aan de cultuur, en daarmee het gedrag, op school. Onze mindsets staan in interactie met tal van psychologische factoren zoals sociale normen en sociale cognitie. Het geeft een deel (!) van het antwoord op de vraag ‘Waarom gedragen mensen zich in een bepaalde situatie op een bepaalde manier?’. We geven in hoofdstuk 3 een inkijkje in enkele psychologische factoren die menselijk gedrag sturen zodat je dat gedrag beter kunt begrijpen. Dit inzicht helpt jou bij het toepassen van de juiste interventie.

► Je bewust worden van onbewuste processen is de sleutel naar een growth mindset

Ons gedrag wordt voor het merendeel bepaald door onbewuste processen (Bargh & Chartrand, 1999). Onze hersenen nemen met hoge snelheid informatie op, verwerken die en geven een signaal dat wij pas later bewust waarnemen. En dit signaal is vaak ook nog eens gefilterd door onze hersenen. Door de vele ezelsbruggetjes in onze hersenen weten wij vaak niet eens waarom wij bepaald gedrag vertonen of waarom wij een bepaalde emotie ervaren. Deze onbewuste processen zijn vaak de veroorzakers van ons gedrag. In veel organisaties en klassen (en in de opvoeding) stuurt men veelal op het gedrag dat aan de buitenkant zichtbaar is. Maar daarmee ga je voorbij aan de veroorzakers van dat gedrag. We behandelen enkele psychologische processen die van invloed zijn op ons gedrag en het creëren van een bepaalde mindset. Een duurzame gedragsverandering is pas mogelijk als je begrijpt welke onbewuste processen een rol spelen. Onbewust gedrag betekent niet dat je er geen invloed op kunt uitoefenen, dat kan juist wel. Zoals we zullen zien, speelt de omgeving een belangrijke rol bij onze onbewuste processen en daar hebben we juist veel invloed op. Ook voor jezelf is het belangrijk om het onbewuste bewust te maken. Je herkent je valkuilen (die we allemaal hebben) en daardoor ben je in staat om in te grijpen. Met dit bewustzijn kun je zelf de regie nemen over jouw handelen en jezelf richting een growth mindset bewegen.

► Leraren en leerlingen trekken samen op

We praten nog te gemakkelijk over leerlingen en wat we van hen verwachten, maar in hoeverre durven we ook naar onszelf en onze collega's te kijken? In dit boek focussen we vooral op hoe een mens in elkaar zit. We laten zien hoe mensen als individu en in een groep functioneren, of het nu de leerling in de klas is of de leraar in de school. Je kunt je leerlingen veel beter begeleiden als je zelf je ook bewust bent van jouw eigen mindset. Het is erg lastig om vanuit je eigen fixed mindset een leerling richting een growth mindset te laten bewegen. Hoe praat jij bijvoorbeeld met je collega's over de leerlingen? Helaas horen we nog te vaak op scholen dat leraren het met bepaalde leerlingen al hebben opgegeven ('Die gaat dit jaar nooit halen') of dat ze zeggen: "Kom op, jongens, jullie zijn 4 havo. Dit moeten jullie nu wel onder de knie hebben." Je moet jezelf durven confronteren. Je wilt een bepaalde mindset zowel in de klas terugzien als in de gehele organisatie. Je kunt de twee werelden niet scheiden. Het is niet alleen leuk om je samen te ontwikkelen, maar ook nog eens van groot belang, wil je de leerlingen helpen bij het ontwikkelen

van een growth mindset. Als je wilt dat leerlingen fouten maken om van te leren dan zul je dat sneller bereiken als je als leraar zelf ook laat zien dat je fouten maakt en dat je daarop reflecteert om van te leren. Laat zelf ook zien dat je je continu ontwikkelt.

► Concrete handvatten helpen bij het creëren van een growth mindset

Nadat we een breed kader hebben geschetst van het menselijk gedrag, gaan we de theorie toepassen op de klas en de schoolorganisatie. Het doel is om een beter begrip te krijgen van hoe je een omgeving creëert die een growth mindset stimuleert voor leerling en leraar. Maar er is geen uitgestippeld stappenplan voor succes. Wel zijn er handvatten en aan de hand van de theorie zijn er verschillende toepassingen te verzinnen die voor jouw school kunnen werken. We zullen dus concrete handvatten noemen zodat je er effectief op de eigen school mee aan de slag kunt. Met behulp van voorbeelden illustreren we verschillende manieren die van invloed zijn op het creëren van een growth mindset op scholen. Waar het vooral om draait, is dat je zelf kunt herkennen of een maatregel, gesprek, interventie al dan niet bijdraagt aan een growth mindset.

OPBOUW VAN DIT BOEK

Het is eerst nodig om een beter beeld te krijgen van wat mindsets precies zijn en welke verschillen er tussen de mindsets zijn. Dat behandelen we in hoofdstuk 2. In hoofdstuk 3 proberen we ons eigen gedrag beter te begrijpen en kijken we daarvoor naar de processen die zich binnen in ons afspelen en hoe deze processen zich verhouden tot onze mindset. Vervolgens geven we in hoofdstuk 4 handvatten waarmee je individuen kunt beïnvloeden om zich naar een growth mindset toe te bewegen. Tot slot kijken we in hoofdstuk 5 naar de rol van de schoolorganisatie en in hoeverre je deze in kunt richten zodat deze een growth mindset promoot. Dit alles leidt in hoofdstuk 6 tot een beeld van een groeischool; een school waar een growth mindset de norm is. In dit boek zal theorie dus worden afgewisseld met praktijkvoorbeelden. Voor de leesbaarheid van dit boek is bij de behandeling van deze theorie en voorbeelden gekozen om in de mannelijke vorm te schrijven. Overal waar 'hij' staat, kan ook 'zij' gelezen worden.

We dagen je uit om eerst jezelf te confronteren. Maak daarom onderstaande quickscan voor een eerste indruk van je eigen mindset.

Quickscan Mindset

Een quickscan van jouw mindset. Geef aan in hoeverre je het met onderstaande stellingen eens bent. Er is geen goed of fout. Het gaat om wat jij denkt en ervaart. LET OP: halverwege draait de scoretabel om.

1 Ik zoek contact met collega's om te leren van hun kwaliteiten

1 Helemaal mee oneens	2 Mee oneens	3 Beetje mee oneens	4 Beetje mee eens	5 Mee eens	6 Helemaal mee eens
--------------------------	-----------------	------------------------	----------------------	---------------	------------------------

2. Ongeacht hoeveel talent je op dit moment hebt, je kunt daar altijd nog veel aan veranderen

1 Helemaal mee oneens	2 Mee oneens	3 Beetje mee oneens	4 Beetje mee eens	5 Mee eens	6 Helemaal mee eens
--------------------------	-----------------	------------------------	----------------------	---------------	------------------------

3. Ik zoek actief naar feedback op mijn prestaties

1 Helemaal mee oneens	2 Mee oneens	3 Beetje mee oneens	4 Beetje mee eens	5 Mee eens	6 Helemaal mee eens
--------------------------	-----------------	------------------------	----------------------	---------------	------------------------

4. Ik vind het leuk om nieuwe dingen te leren, ook al maak ik hierbij veel fouten

1 Helemaal mee oneens	2 Mee oneens	3 Beetje mee oneens	4 Beetje mee eens	5 Mee eens	6 Helemaal mee eens
--------------------------	-----------------	------------------------	----------------------	---------------	------------------------

VANAF HIER OMGEKEERDE SCORE

5. Ik denk dat je altijd nieuwe dingen kunt leren, maar je kunt niet veranderen hoe slim je bent

1 Helemaal mee eens	2 Mee eens	3 Beetje mee eens	4 Beetje mee oneens	5 Mee oneens	6 Helemaal mee oneens
------------------------	---------------	----------------------	------------------------	-----------------	--------------------------

6. Ik vind de taken die ik nagenoeg foutloos uit kan voeren het leukst

1 Helemaal mee eens	2 Mee eens	3 Beetje mee eens	4 Beetje mee oneens	5 Mee oneens	6 Helemaal mee oneens
------------------------	---------------	----------------------	------------------------	-----------------	--------------------------

7. Er zijn dingen die je, hoe hard je ook werkt, niet kunt verbeteren

1 Helemaal mee eens	2 Mee eens	3 Beetje mee eens	4 Beetje mee oneens	5 Mee oneens	6 Helemaal mee oneens
------------------------	---------------	----------------------	------------------------	-----------------	--------------------------

8. Ik vind het vervelend als ik harder moet werken dan anderen om hetzelfde resultaat te bereiken

1 Helemaal mee eens	2 Mee eens	3 Beetje mee eens	4 Beetje mee oneens	5 Mee oneens	6 Helemaal mee oneens
------------------------	---------------	----------------------	------------------------	-----------------	--------------------------

Tel het aantal punten dat je gescoord hebt bij elkaar op en kijk in het schema hieronder waar jij ongeveer uitkomt.

8	18	25	28	33	38	48
Fixed mindset					Growth mindset	
Jij bent ervan overtuigd dat sommige mensen slimmer geboren worden dan anderen en dat daar weinig aan te veranderen is. Als je ergens erg hard voor moet werken, dan zegt dat genoeg: het zit niet in je. Je vindt uitdagingen bedreigend en gaat deze liever uit de weg.			Je bent meer geneigd te denken dat intelligentie vaststaat. Maar dat kan per context verschillen (school/werk/relaties). Je doet vooral dingen die je al beheerst.	Je bent er niet zo zeker van of je intelligentie en vaardigheden kunt veranderen.	Je bent meer geneigd te denken dat je zelf invloed hebt op jouw intelligentie en vaardigheden. Maar je denkt dat je mogelijkheden begrensd zijn.	Jij bent ervan overtuigd dat de genen waarmee je geboren wordt slechts je vertrekpunt zijn. Je gelooft dat je invloed hebt op de ontwikkeling van je intelligentie en vaardigheden door veel inzet te tonen en te leren van je fouten, en je ziet een uitdaging als een middel om je te ontwikkelen.

HOOFDSTUK 2

WAT IS EEN MINDSET?

Onze school De Verlichting heeft *leergierigheid* als een van de speerpunten van het meerjarig beleidsplan opgenomen. Dat is het hoogste doel dat wij als onderwijsinstelling willen bereiken! Stel je voor dat kinderen niet kunnen wachten om weer op school te zijn om verder te gaan waar ze gisteren gebleven zijn. Dat zou eigenlijk niet vreemd moeten zijn; kinderen willen toch van nature leren? De werkelijkheid is helaas anders. Op onze bijzondere school met kinderen van vier tot achttien jaar valt het op dat naarmate de leerlingen ouder worden, de zin om te leren in het algemeen afneemt. Blijkbaar doen wij iets in het onderwijs waardoor veel leerlingen uit de leergierige stand raken. Een 5,5 halen lijkt soms de belangrijkste ambitie te zijn. Niet voor allemaal, gelukkig, maar wel steeds meer. Moeten we ons daarbij neerleggen? “Nee”, zeggen wij bij ons op De Verlichting. We willen niet geloven dat dit nu eenmaal zo is. Maar wat moeten we dan doen?

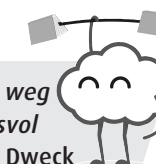
Onlangs hebben we een expert uitgenodigd om een verhaal te houden over de growth mindset. Zij vertelde ons dat we op allerlei manieren kinderen op een onbewuste manier demotiveren. We benaderen ze vaak vanuit een fixed mindset in plaats van vanuit een growth mindset. Als we dat zouden kunnen veranderen, dan zou dat op termijn een groot effect kunnen hebben op de leergierigheid van de kinderen. Dat klonk hoopgevend. Zeker toen ook de term ‘groeischool’ viel als een status waar je naartoe groeit als je een growth mindset weet te integreren in je manier van werken. We willen er graag meer van weten om te ontdekken of dit concept en de bijbehorende aanpak ons kan gaan helpen bij onze ambities.

Een mindset is een diepe overtuiging met een daarbij passend aangeleerd denk- en gedragspatroon. Omdat het over *jouw* overtuiging gaat, is dit ook altijd waar voor *jou*. Deze mindset kun je op allerlei terreinen hebben en deze beïnvloedt jouw gedrag. Voor dit boek beperken wij ons tot de mindset die je hebt ten aanzien van intelligentie en vaardigheden.

Deze mindset bestaat uit gedachten en gevoelens die leiden tot gedrag. Deze gedachten en gevoelens

LEESTIP

In *Mindsets, de weg naar een succesvol leven* van Carol Dweck worden mindsets ook besproken in het kader van sport, relaties en het bedrijfsleven.

OVER DE AUTEURS

Iris Bunnig (1988) heeft Sociale Psychologie gestudeerd aan de Universiteit van Amsterdam en is gespecialiseerd in motivatie, sociale cognitie en het analyseren van groepsprocessen. Tijdens haar studie gaf zij als gastdocent les over diverse maatschappelijke thema's. Gedurende deze periode werd al snel duidelijk dat zij zich wil inzetten om het Nederlandse onderwijs verder te verbeteren. Vervolgens is zij als organisatieadviseur voor scholen aan de slag gegaan. In deze functie begeleidt zij scholen bij visietrajecten, cultuurveranderingen en leiderschapsvraagstukken. Zij geeft samen met Jeroen van den Berg trainingen en workshops over het bevorderen van een growth mindset voor leerlingen en leraren.

Ferd van den Eerenbeemt (1960) ondersteunt sinds de oprichting van Inspirezzo in 2005 scholen met hun ambitie het best mogelijke onderwijs te bieden. Als cultureel antropoloog heeft hij een goed gevoel voor de cultuur in scholen en weet hij daarin de kracht te ontdekken. Hij benadert mensen vanuit een growth mindset en maakt daarmee onbenutte potentie los. Ferd geeft lezingen over het principe van een growth mindset en over het type leiderschap dat dit stimuleert. Hij publiceerde daarover het boek *Leiden met Lef en Liefde: leidinggeven aan onderwijs van onderop* (2015). Vanuit deze expertise begeleidt hij scholen bij cultuurveranderingen die van onderop gedragen worden.

Marcia Goddard (1984) werd opgeleid in de klinische neuropsychologie en promoveerde op onderzoek naar de relatie tussen hersenfunctioneren en sociaal gedrag. Na een tijd als universitair docent gewerkt te hebben, kreeg zij de mogelijkheid haar onderzoeksresultaten in de praktijk toe te passen. Zij mocht bij het uitzendbureau YoungCapital een eigen team HR Science & Innovation opzetten. Tegenwoordig beslaat haar onderzoeksgebied de domeinen sociaal functioneren bij (jong)volwassenen, autisme op de werkvloer, de menselijke kant van technologieën als kunstmatige intelligentie en machine learning, het belang van neurowetenschap voor HR, de ontwikkeling van gamified soft skill assessments en de waarde van een growth mindset voor zowel het onderwijs als het bedrijfsleven.

Jeroen van den Berg (1976) heeft na zijn zangopleiding aan het Koninklijk Conservatorium zijn pabodiploma gehaald en is eerstegraads docent muziek. Na een aantal jaren in het primair onderwijs te hebben gewerkt heeft hij jarenlang verschillende vakken gegeven aan de onderbouw van het vmbo. In 2008 werd hij gekozen tot leraar van het jaar van Den Haag. Toen zijn passie een missie werd, heeft hij een eigen onderwijsvisie ontwikkeld en is hij naast zijn leraarschap een eigen bedrijf begonnen in onderwijsinnovatie.

Vanuit zijn innovatieve kijk op onderwijs werd hij bestuurslid van Leraren met Lef. Jeroen geeft vanuit Leraren met Lef verschillende trainingen en workshops en is een expert op het gebied van het versterken van een growth mindset in de klas.

De Groeischool

Juist in de context van een school zijn zowel leerlingen als leraren enorm gebaat bij een cultuur met een sterk vertrouwen in het eigen leervermogen. Het stimuleert persoonlijke ontwikkeling en het heeft een positief effect op resultaten; op ieder denkbaar terrein.

Dit boek laat aan de hand van het begrip growth mindset zien hoe je dit vertrouwen in het eigen leren kunt versterken. De schrijvers leggen uit wat een growth mindset is en hoe je leerlingen en leraren kunt laten samenwerken om een school te laten ontstaan waar een growth mindset de natuurlijke houding is. Zo ontstaat De Groeischool; een school waar iedere leerling en leraar wil zijn.

Over de auteurs

Iris Bunnig heeft Sociale Psychologie gestudeerd en is gespecialiseerd in motivatie, sociale cognitie en het analyseren van groepsprocessen. Zij geeft trainingen en workshops over het bevorderen van een growth mindset voor leerlingen en leraren.

Ferd van den Eerenbeemt ondersteunt vanuit Inspirezzo scholen met hun ambitie het best mogelijke onderwijs te bieden. Ferd geeft lezingen over het principe van een growth mindset en over het type leiderschap dat dit stimuleert, en begeleidt scholen bij cultuurveranderingen die van onderop gedragen worden.

Marcia Goddard werd opgeleid in de klinische neuropsychologie en promoveerde op onderzoek naar de relatie tussen hersenfunctioneren en sociaal gedrag. Tegenwoordig onderzoekt zij onder andere de waarde van een growth mindset voor zowel het onderwijs als het bedrijfsleven.

Jeroen van den Berg werd in 2008 gekozen tot leraar van het jaar van Den Haag. Jeroen geeft vanuit Leraren met Lef trainingen en workshops en is een expert op het gebied van het versterken van een growth mindset in de klas.

Trainingen en begeleiding

Kijk op www.inspirezzo.nl of www.lerarenmetlef.nl voor trainingen en workshops rondom De Groeischool en het concept growth mindset.